Ψηλαφώντας τα αφανή πλούτη της μη οικονομίας (Τασούλα Καραϊσκάκη)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 11 Νοεμβρίου, 2008

Αρχίσαμε να κόβουμε τα περιττά και να βρίσκουμε φθηνές λύσεις για τ' αναγκαία. Οι πωλήσεις πολυτελών αυτοκινήτων στην Ελλάδα σημείωσαν ήδη κατακόρυφη πτώση –αναμένεται να φτάσει στο 80%– ενώ σοβαρές απώλειες καταγράφονται σε ακριβά ρούχα, κοσμήματα, εστιατόρια, ταξίδια. Στη Βρετανία, οι ανοδικές λιανικές πωλήσεις μέσω Διαδικτύου τώρα πέφτουν, ενώ αυξήθηκαν κατά 47% οι πωλήσεις μεταχειρισμένων.

Τα ζοφερά νέα της γενικευμένης κρίσης έπληξαν την αξιοπιστία (της αυτορρύθμισης) του συστήματος βάζοντας φρένο καταρχήν στη μανία για υπερκατανάλωση, που δεν εξαντλείται στον καθημερινό κύκλο της κάλυψης των ζωτικών αναγκαίων αλλά επεκτείνεται στα ευτελή και στα πολύτιμα του κόσμου, εντείνοντας τις ανισότητες και ασκώντας μια καταστροφική πίεση στη φύση. Το διεθνές οικονομικό «θαύμα» που μετέφερε τον στόχο από την ικανοποίηση των συλλογικών αναγκών και τη δημιουργία μιας πιο δίκαιης κοινωνίας στην απερίσκεπτη εγωκεντρική ανάλωση των πάντων, από τη φρόνιμη πρακτική της «αποταμίευσης» στην εύκολη πίστωση και την αγοραστική φρενίτιδα, τίθεται υπό αμφισβήτηση.

Το μέτρο, που βάζει ο φόβος της στέρησης (ή της εξαθλίωσης), για λίγο καιρό θα διαλύσει τη σύγχυση για το τι είναι ανάγκη και τι πλάνη, θα «φωτίσει» αυτό που γνωρίζουμε, αλλά ξεχνάμε: ότι εδώ και καιρό, η κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης δεν είναι το αναγκαίο και το ωφέλιμο, ότι το σύστημα παραγωγής κυριαρχεί πάνω στις επιθυμίες μας, τις σκέψεις, τις προτιμήσεις μας, ωθώντας μας ν' αγοράζουμε διαρκώς, ότι ο δεσμός ανάμεσα στη δημιουργία αξίας και στη δημιουργία πλούτου έχει σπάσει. Δεν αναγνωρίζεται ως πλούτος παρά μόνο εκείνο που μπορεί να εκφραστεί και να μετρηθεί με χρήμα. Και η χρηματοθηρία μάς έμαθε να αντλούμε από τον εγωισμό και όχι από τη σύνεση την ενέργεια που απαιτείται για να παραχθεί αυτός ο πλούτος, προς όφελος των λίγων.

Ο ισχυρισμός περί οικουμενικής επέκτασης της ευημερίας έχει διαψευσθεί από τον όλο

και περισσότερο άδικο, ασταθή, παράλογο κόσμο μας. Ενα παράδειγμα: η ετήσια παγκόσμια δαπάνη για διαφήμιση, που αυξάνει την κατανάλωση και τη ρύπανση, ανέρχεται σε 500 δισ. δολάρια όταν για την ιατρική έρευνα διατίθενται 70 δισ. και για βοήθεια προς τις φτωχές χώρες, 62 δισ. δολάρια.

Θα μπορέσει η κρίση να στρέψει την προσοχή μας στο ότι, στη βάση κάθε κοινωνίας, κάθε οικονομίας, υπάρχει μια μη οικονομία, που αποτελείται από πλούτη τα οποία δεν είναι ανταλλάξιμα, από δώρα χωρίς ανταπόδοση, από κοινά αγαθά;

Θα μπορέσει να επαναφέρει τη διανοητική εγρήγορση που χρειαζόμαστε για να αντισταθούμε στο κυνήγι των ποσοτικών στόχων, στη δουλεία της ακόρεστης δίψας για αγαθά, της ψυχολογικής πίεσης για τη μέγιστη απόδοση; Ή, μόλις η κρίση ξεπεραστεί, θα επιστρέψουμε στον κύκλο «δουλειά, τροφή, κατανάλωση, ιδιώτευση», στον καθημερινό ολοκληρωτισμό, χωρίς βία;

(Πηγή: "Καθημερινή" 2/11/2008)